

ZERGATIK ORDAINTZEN DUT HAINBESTE ARGINDARRAREN TRUKE?

2015eko uztailaren 1etik indarrean izan arren, iragan urritik aurrera hasi dira iristen argindarraren faktura berriak Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroa Garaiko etxeetara. Fakturaren guztizkoa kalkulatzeko sistema da berrikuntza nagusia, baina iraganeko estetika eta lehengo gabezia bertsuek jarraitzen dute oinarrian: prezioen manipulazioa, gardentasunik eza eta fakturatutako kontzeptuen argitasun falta. Argiaren ordainagirian eragiten duten elementuak eta egoera iraultzeko alternatibak ditugu aztergai lerrootan.



Aitor Kaltzakorta
@Kaltzakorta

1997an hasi zuen Jose María Aznarren Gobernuak (PP) Espainiako Estatuako merkatu energetikoaren liberalizazioa, egun ustelkeria kasuek zanpatuta duten Rodrigo Rato Ekonomia ministro eta presidenteorde ohiaren eskutik. Prozesu horrek ez du etenik izan ordutik, eta kolore ezberdinetako gobernuak idatzi dituzte istorio lazgarri horren hurrengo kapituluak. “Lazgarri” diogu, merkatu energetiko espainiarraren oligopolioa osatzen duten korporazio handientzat zorion iturri izan arren herritarren patrikak odolustearen kronika delako, nagusiki.

“Tarifaren defizita” ezarri zuen Ratok, eta bere promesa izan zen tranparen lehen amua: “Hartuko ditugun neurriekin argindarraren ordainagiria ez da igoko KPIaren gainetik”. Finean, argindarraren kontsumitzaileak ez zituen ordaintzen horren kostu guztiak, eta estatuak hartzen zituen bere gain, zor modura, konpainia elektrikoei aurrerago ordaintzeko. Fakturaren atxikitze irrealera eragin zuen horrek, 2004az geroztik nabaritzen hasi zena. 2011rako 20.000 milioi euro ingurukoa zen Espainiako Estatuak argindar konpainia nagusiekin zuen zorra, 2015erako ia

bikoiztu egin dena. Hari horri tiraka ulertu daiteke 2003tik hona erreziboren batez bestekoa %83,2 igo izana; %10etik gora azken lau urteotan.

Zerk puztu ditu hainbeste fakturak?

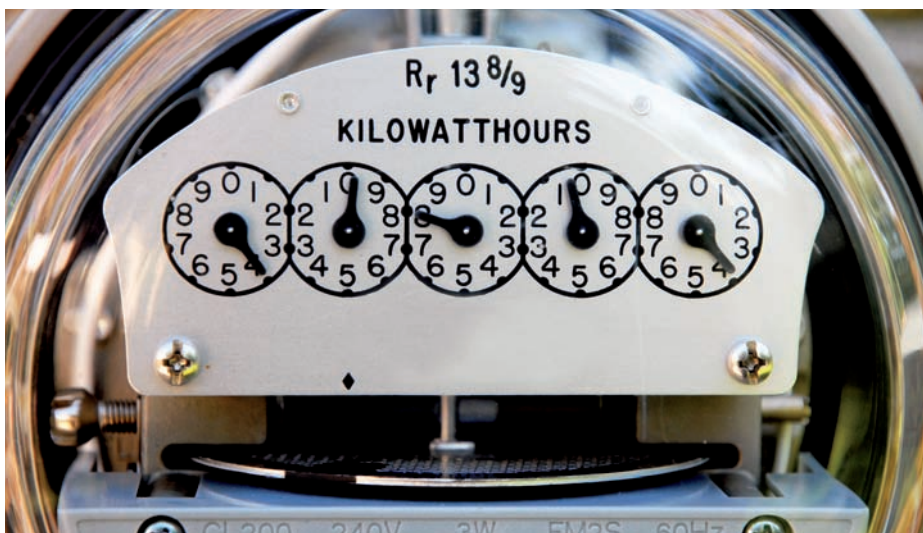
Kontsumitzaileak ordaintzen duenaren %35 inguru baino ez da kontsumitutako energiaren kostea. %21 zergak dira, eta geratzen den %44, gutxi gorabehera, ordainsariak. Aipatu ordainsarrietan sartzen dira “extra penintsularrak” –Iberiar penintsulatik kanpoko espainiar lurraldeei ematen zaien ordainsaria–, 1997an onartutako “luzamendu nuklearra” –energia nuklearra aitzinatzen inbertsioak bertan behera uzteagatik Unión Fenosari, Iberdrolari eta Endesari ematen zaien konpentsaziozko ordainsaria–, elektrizitatearen garraioa eta distribuzioa, enpresa industrial handiei egiten zaien tarifa berezia, energia berriztagarriak garatzeagatik ematen diren sariak –horien %80z gaindi jasotzen dituzte konpainia nagusiek– eta arestian aipatutako tarifaren defizita.

Horri gehitu behar zaio oro har herritarrek duten argindarraren kontsumo eredu. Izan ere, urte luzez zer ordaintzen den ez jakiteak inolako kontzien-

tziarik gabe kontratatzen bultzatu ditu erabiltzaileak: 102.259 megawatt daude kontratatuta Espainiako Estatuan, inoizko kontsumo handiena 45.450ekoa izan denean, 2007ko abenduaren 17an. Ez dirudi Euskal Herriko erabiltzaileen kontsumo eredu oso bestelakoa denik.

Sistema berriaren azpajokoa

Fakturaren guztizkoa kalkulatzeko sistema berriak ordukako fakturazioan dauka berrikuntza nagusia, eta Balore Merkatuen Batzorde Nazionalak ezartzen duen PVPC (Kontsumitzaile Txikiarentzako Borondatezko Prezioa) tarifari atxiki zaizkion eta kontagailu elektronikoa duten erabiltzaileei eragingo die batez ere. Horietarik askok berau existitzen denik ere ez daki. Area, amarru bat dago kalkuluan. Izan ere, neurri hau onartu aurretik kontratatutako potentziaren eta kontsumitutako energiaren prezioak aldatu baitziren 2014ko abuztuan, Industria Ministerioaren bultzadaz. Hala, kontsumitutako energiari %11ko jaitsiera aplikatu zitoten, baina kontratatutako potentziaren prezioak %63ko igoera jasan zuen. Erabiltzaileek apenas aurreztuko duten ezer, hortaz.



Argindarraren faktura interpretatzeko tailerra, iaizo urrian Bilbon egindako Alternatiben Herrian.

Alternatiba berriak itzaletik argitara

Ekologistak Martxan elkarteko Marisa Castrok argindarraren fakturaren inguruko tailerrak ematen ditu. Argi dauka arazoa heziketa kontua ere badela: “Ez zaigu erakutsi beharrezkoa kontsumitzen. Kontrakoa, nahi adina gastatzera bultzatzen zaigu”.

Castrok ez du zalantzarik egiten alternatibak aipatzean: “Norbere kontsumoaren autogestiotik hasi. Konprobatu zer potentzia behar duzun eta ez ezazu gainetik kontratatu. Kudeatu zure kontsumoak, egin eskura duzuna. Hurrengo da oligopolioko enpresetatik ihes egitea. Baina nora? Energia berdea saltzen duten enpresak daude. Hori berez ekologikoki oso ona da”.

Alta, urrats bat harago joatera animatzen ditu herritarrak: “Energia berriztagarrien kooperatiba batera joatea da beste aukera, Goiener edo Som Energia kasu. Erabakiak hartzeko garaian ahalmena izateaz aparte, horiek ziurtatzen dute energia berriztagarria dela. Azken hori bera Iberdrolak eskaintzen dizu, baina Iberdrolarekin kontratatzen baduzu, ez da inoiz ezer aldatuko. Guztiok energia nuklearrik edo ziklo konbinatuko zentralik erabiltzen ez duten kooperatiba batera bagoaz, aldiz, sistema aldatzeko gai izango gara. Kooperatiba bati edo konpainia handi bati erosteak ez du hainbesteko alde ekonomikorik. Benetako alde sortzen den kultura da. Kontsumoa kontzientea izatea”. ■

NOLA AURREZTU FAKTURAN?

Fakturaren aurrezteko bi kontzepturi erreparatu behar zaie batez ere: kontratatutako potentzia eta kontsumitutako energia. Hona norbere egungo konpainiari adio esan aurretik hartu daitezkeen hainbat neurri:

- Gizarte bonua eska daiteke kontratatutako potentzia hiru kilowatt baino baxuagoa bada –Espainiako Estatuko batez bestekoa 4,4 da–, familia ugaria izanez gero, edo 60 urte baino nagusiagoa izan zein gutxieneko erretiro-pentsioa kobratuz gero. Espainiar Gobernuaren erabakiz oligopolioko konpainiek bakarrik eskain dezakete aukera hori.
- Kontratatu ahal duzun potentzia minimoa: kontsumo handia duten etxeko tresna guztiak aldi berean piztu ezin izatea eta horien erabilera kudeatzea dakartza, fakturan asko aurreztearekin batera.
- Temperatura egokia eduki etxean (20-21 °C). Jaisten den gradu bakoitzeko energiaren %8 aurrezten da.
- Izozkailuko izotza kendu.
- Luze piztuta egoten diren bonbillak kontsumo baxukoez edo LED argiez aldatu.
- Itzali *stand-by* dauden gailu guztiak, eta ez utzi kargadoreak entxufatuta ez badira ezer kargatzen ari.

» Zer ordaintzen den ez jakiteak kontzientziarik gabe kontratatuzera bultzatu ditu erabiltzaileak: 102.259 megawatt daude kontratatuta Espainiako Estatuan, inoizko kontsumo handiena 45.450ekoa izan denean